

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Введення управлінського обліку на підприємстві сприяє ефективному управлінню ним, дає можливість контролювати витрачання всіх видів ресурсів і підвищувати ефективність їх використання. Одним із видів ресурсів є предмети праці, а саме: сировина, паливо, матеріали, тара, комплектуючі та інші. На виробничих підприємствах запаси займають значну частку у структурі оборотного капіталу. В зв'язку з цим виникає потреба ефективного управління ними.

Загальними поняттями про ведення управлінського обліку на підприємствах займалась велика кількість науковців, зокрема В.В. Сопко, В.С. Ленъ, С.Ф. Голов, П.Й. Атамас та інші.

У своїх дослідженнях автори, розглядаючи управлінський облік в цілому, приділяли значну увагу управлінню запасами підприємства. Зокрема, С.Ф. Голов представляє модель економічного розміру замовлення, метод класифікації запасів за категоріями А, В, С, модель планування потреби в матеріалах [2, с.241].

В.В. Сопко робить акцент на розроблені робочого плану рахунків в управлінні матеріальними запасами. Також науковець розглядає оцінку запасів, методику оцінки вибуття запасів, представляє модель управління виробничими запасами, а також особливості обліку сировини, матеріалів, тари.

П.Й. Атамас розробив наступні процедури і прийоми з управління запасами: 1) бюджетування потреби в запасах; 2) контроль за рівнем запасів відповідно до бюджетів та встановлених норм; 3) контроль повторних замовлень сировини, матеріалів, товарів; 4) управління запасами за категоріями (АВС-аналіз); 5) модель економічного розміру замовлення; 6) система планування потреби в матеріалах; 7) ефективне управління запасами за принципом «якраз вчасно» [1, с.193].

Створення ефективної системи управлінського обліку виробничих запасів передбачає:

- розробку комплексу первинних документів, що відповідають специфіці діяльності підприємства;

- розробку комплексу форм внутрішньовиробничої звітності;

- модернізацію системи документів і документообігу;

– забезпечення ефективного впливу інформації про стан запасів і їх використання на виробничі процеси і результати.

Оптимізація матеріальних потоків всередині підприємств, що створюють матеріальні блага чи надають матеріальні послуги - це мета логістики, яка на рівні підприємства виступає центром управління, планування, координації та контролю всіх основних потоків, що є на підприємстві: матеріальних та інформаційних. Побудова логістичної системи повинна забезпечувати можливість постійного узгодження і взаємного коректування планів і дій.

Для управління запасами в управлінському обліку використовують ряд процедур і технічних прийомів:

1) правильне бюджетування потреби у різних елементах запасів (будівельних матеріалів, запасних частин, палива та інших матеріалів);

2) контроль за нормативами та рівнем запасів відповідно до бюджету, розрахунок коефіцієнту оборотності запасів та середнього періоду їх оборотності як в цілому, так і за видами запасів;

3) контроль повторних замовлень виробничих запасів, що дає можливість визначити, при якому мінімальному допустимому залишку сировини необхідно оформляти повторне замовлення (так звана точка замовлення);

4) використання моделі розрахунку економічного розміру замовлення (ЕРЗ), суть якої полягає у визначенні такого розміру замовлення, при якому сумарні витрати на оформлення замовлення та зберігання запасів будуть мінімальними. На практиці під час визначення оптимального розміру замовлень доведеться враховувати більшу кількість факторів, ніж у базовій формулі. Найчастіше це пов'язано з особливими умовами постачань і характеристиками продукції, з яких можна отримати вигоду, якщо врахувати такі фактори: знижки на транспортні тарифи залежно від обсягу вантажоперевезень, знижки з ціни продукції залежно від обсягу закупівель;

5) управління запасами за категоріями (за методом «ABC»). Управління запасами, як правило, пов'язане з контролем фактичної наявності виробничих запасів на складах. Це вимагає великих витрат фінансових, трудових та інформаційних ресурсів, особливо для багатоміноменклатурних запасів. Для проведення «ABC»-аналізу необхідно встановити вартість кожного товару за закупівельними цінами, розташувати виробничі запаси за зменшенням ціни, знайти суму даних про кількість і витрати на придбання, розбити виробничі запаси на групи, залежно від питомої ваги в загальних витратах на придбання.

Реалізація більшості логістичних концепцій і систем була б неможливою без впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій. Впровадження автоматизованих систем управління ERP (від Enterprise Resource Planning – планування ресурсів підприємства) надати можливість здійснення керування

всіма бізнес-операціями, що є на підприємстві, а не просто автоматизовано вести облік чи управляти логістикою. При цьому уся бізнес-інформація перебуває в єдиній системі і не потрібно передавати дані від виробничої системи до облікової і навпаки. Менеджеру достатньо мати необхідні повноваження і ERP-система забезпечить йому доступ до інформації про діяльність компанії, що дасть йому змогу здійснювати оперативний аналіз ситуації та ефективніше керувати роботою підприємства.

Отже, управлінський облік запасів має забезпечувати не тільки оперативну інформацію про їх наявність на певну дату, а й відповідальність цієї наявності визначеній потребі. Тому традиційна організація бухгалтерського обліку, коли інформація про виробничі запаси формувалась у сальдових відомостях лише на кінець місяця, в управлінському обліку недостатня. Забезпечити оптимальне співвідношення між виробничою програмою і запасами можна за умови, що інформація про їхню наявність є найоперативнішою. При цьому можна так само оперативно контролювати відповідність фактичної наявності запасів визначеній потребі.

Список використаної літератури

1. Атамас П. Й. Управлінський облік. К.: Центр навчальної літератури, 2009. 440 с.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік. К.: Лібра, 2006. 704 с.

Гузик Тарас

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Експорт – одна з найбільш важливих складових міжнародних відносин, за його допомогою реалізовується надлишок, який не був використаний на внутрішньому ринку держави. Водночас розвиток українського бізнесу неможливий без нарощування експортного потенціалу України. Особливо це стосується малого і середнього бізнесу, який є рушієм економічного розвитку.

Експортний потенціал країни залежить від економічних, інфраструктурних, інноваційних, трудових, наукових, технологічних, інвестиційних умов діяльності підприємств, географічного розташування країни, а також від економічного та правового підґрунтя ведення міжнародного бізнесу.

У березні 2021 році Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України опублікувало загальні підсумки про експорт